HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גסטרא. מושל כמה שאמר קומוס דוכוס ושלטון וחבירו ריהטון קורטון גסטרא (ברכות דף לב:): **ויברך אלהים את יפת.** ניחמו על אביו וברכו ברכת אבלים: **דבר הבא מן העור.** של למר הוא: **שהעור נהנה ממנו.** של פשתן שאדם לובש סמוך לעורו: **אחילמו גמילות חסדים.** הלבש ערומים: **ולפושעים יפגיע.** בשביל פושעים הפגיע: **הערה.** הריק:

הדרן עלך המקנא

היה מביא את מנחתה. הבעל כדכתיב והביא את קרבנה עליה וגו' (במדבר ה): **לפיפה מלרים.** של של נגרי דקל זרדים שגדילין סביב הדקל: **רדי ליגעה.** בגמרא מפרש טעמא: **אחילמן וסופן.** השתא משמע בשמביאה מביתו מביאה בכלי שרת לעזרה: **וסופה בכלי שרת.** קודם קמילה: **כל המנחות טעונות שמן ולבונה.** כדכתיב וילק עליה שמן ונתן עליה לבונה (ויקרא ב). ולקמיה [דף טו.] פריך והאיכא מנחת חוטא: **ווו איכא טעונה.** דכתיב בה לא יצוק עליה שמן וגו' (במדבר ה): **בלוס מן החטין.** דכתיב סלת חטים תעשה אותם (שמות כט): **מנחת העומר.** בלא מן שעורים. במסכת מנחות (דף סח:) יליפינן לה מקראי: **בלא גרש.** דכתיב גרש כרמל תקריב את מנחת בכוריך (ויקרא ב) ובמסכת מנחות (דף סו:) אמרינן במנחת העומר הכתוב מדבר: **גרש.** בשעורים מובחר שבו מנופה בי"ג נפה כעין סולת חטים: **קמת.** הכל מעורב כמו שנטחן: **גמ' וכל כך למה.** למה אנו טורחין ליגעה: **על עוברי רצונו.** שאם זיעתה עברה על רצונו של מקום ורוצה שתורה שלא תיבדק: **קסבר.** האי תנא דאמר משום דחסה הוא:

מפני מה נקבר מול בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור. ומדרש אגדה בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בבנות מואב באותו פרק בית פעור עולה למעלה כדי לקטרג ולהזכיר עון וכשהוא רואה קברו של משה חוזר ושוקע שמשה רבינו שקעו בקרקע עד חוטמו וכל שעה שעולה חוזר ונשקע למקום ששקעו משה רבינו. מתוספת רבי:

הדרן עלך המקנא

מביא את מנחתה. אין סדר המשנה וסדר הפרשה מכוונין שהרי כך סדר הפרשה קינא לה ונסתרה מעלה האשה ומביא את מנחתה הכהן מביא פייפי של חרס ונותן לתוכו חלי לוג מים מן הכיור ונותן בו עפר מעמיד האשה בשער נקנור ואומר בנגדיה וסותר את שערה ונותן את המנחה על ידיה וביד הכהן מים המרים ומשביע ומתנה עמה וכותב את המגילה ומוחק ומשקה ונוטל מנחתה מתוך כפיפה מלרית ונותן לתוך כלי שרת מניף ומגיש קומץ ומקטיר ולא ידענו למה שינה המנא הסדר ואם סדר

המנא דוקא או סדר הפרשה:

בדי ליגעה. שהרי היתה נתונה על ידה עד גמר כל הסדר כדי שתחזור ותודה ולא שייך למימר דדרש טעמא דקרא אלא היכא דנפקא לן מינה מידי דמרבי מיניה וקרא סתמא כתיב וכולל הכל ואנו דורשין טעמו ואומרים זהו הטעם של פסוק הואיל וטעמו בשביל כך איכא דוקא כגון לא תחבול בגד אלמנה משמע בין עניה ועשירה וקאמר ר"ש טעמא דקרא שאם אתה ממשכן אותה אתה משיא לה שם רע בשכיותיה מתוך שאתה משיב לה העבוט ונאמר עניה דוקא אין הטעם דוקא אלא דרש רבי שמלאי מפני מה

ממשכנין אותה (ב"מ דף קטו.):

מי

גסטרא של בית פעור הראנו היכן משה קבור עמדו למעלה נדמה להם למטה למטה נדמה להם למעלה נחלקו לשתי כיתות אותן שעומדים למעלה נדמה להן למטה למטה נדמה להן למעלה לקיים מה שנאמר [1]ולא ידע איש את קבורתו ר' חמא בר' חנינא אמר אף משה רבינו אינו יודע היכן קבור כתיב הכא ולא ידע איש את קבורתו וכתיב התם [2]וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים וא"ר חמא ברבי חנינא מפני מה נקבר משה אצל בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור ואמר רבי חמא ברבי חנינא (ג) מאי דכתיב [3]אחרי ה' אלהיכם תלכו וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה והלא כבר נאמר [4]כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אאלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה מה הוא מלביש ערומים דכתיב [5]ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם אף אתה הלבש ערומים הקב"ה ביקר חולים דכתיב [6]וירא אליו ה' באלוני ממרא אף אתה בקר חולים הקב"ה ניחם אבלים דכתיב [7]ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו אף אתה נחם אבלים הקב"ה קבר מתים דכתיב [1]ויקבר אותו בגיא אף אתה קבור מתים: כתנות עור רב ושמואל חד אמר דבר הבא מן העור וחד אמר דבר שהעור נהנה ממנו דרש ר' שמלאי תורה תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים תחילתה גמילות חסדים דכתיב [5]ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וסופה גמילות חסדים דכתיב [1]ויקבר אותו בגיא דרש רבי שמלאי מפני מה

נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי אמר לו הקב"ה כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר מעלה אני עליך כאילו עשיתם שנאמר [8]לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל תחת אשר הערה למות נפשו ואת פושעים נמנה והוא חטא רבים נשא ולפושעים יפגיע לכן אחלק לו ברבים יכול כאחרונים ולא כראשונים ת"ל ואת עצומים יחלק שלל כאברהם יצחק ויעקב שהן עצומים בתורה ובמצות תחת אשר הערה למות נפשו שמסר עצמו למיתה שנאמר [9]ואם אין מחני נא וגו' ואת פושעים נמנה שנמנה עם מתי מדבר והוא חטא רבים נשא שכיפר על מעשה העגל ולפושעים יפגיע שביקש רחמים על פושעי ישראל שיחזרו בתשובה (ו) ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר [10]ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי:

הדרן עלך המקנא לאשתו

היה [ב]מביא את מנחתה בתוך כפיפה מצרית ונותנה על ידיה כדי ליגעה כל המנחות תחילתן וסופן בכלי שרת וזו תחלתה בכפיפה מצרית [ג]וסופה בכלי שרת [ד]כל המנחות טעונות שמן ולבונה [ה]וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה [ו]כל המנחות באות מן החטין [ז]וזו באה מן השעורין [ח]מנחת העומר אע"פ שבאה מן השעורין היא היתה באה גרש וזו באה קמח ר"ג אומר כשם שמעשיה מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה: **גמ'** תניא אבא חנין אומר משום רבי אליעזר (ט) (וכל כך למה) כדי ליגעה כדי שתחזור בה אם ככה חסה תורה על עוברי רצונו קל וחומר על עושי רצונו וממאי משום דחסה הוא דילמא כי היכי דלא תימחק מגילה קסבר

משקה

ם א מיי' פ"ח מהל' דעות הל"ה [ו] סמג עשין ז:
א ב מיי' פ"ג מהל' סוטה הל"ב סמג עשין נ:
ג [מיי' שם הל' יג]:
ב ד ה מיי' פי"ב מהל' מעשה הקרבנות הל"ז ופ"ג מהל' סוטה הל"ג:
ג ו ז מיי' פ"ג מהל' סוטה הל"ב ופי"ב מהל' מעשה הקרבנות הלכה ב:
ד ח מיי' פ"ז מהל' ממרים ומוספין הל"ח [יב]:

מוסף רש"י

דבר הבא מן העור. כגון אמר האריגים שהוא רך ותם ועשה להם כתנות ממנו (בראשית ג כא).
הדרן עלך המקנא לאשתו

הגהות הב"ח

(ו) גמ' על מעשה פעור ואמר ר' חמא בר חנינא מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד ביהמ"ק ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם שמא יבאו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בבכיה ויתחננו למשה ויחמול לו משה רבינו עמוד בתפלה בעדנו ועומד משה ומבטל את הגזירה מפני שהבכיים לדיקים במיתתם יותר מבחייהם שכן אתה מוצא בשעה שהיו ישראל במדבר וסרחו במעשיהם ועשו עגל קלף הקב"ה על ישראל ואמר למשה הרף ממני ואשמידם כמה לדיקים היו באותו הדור וכמה חסידים משה ואהרן ויהושע אלדד ומידד וע' זקנים ושאר חכמים ותלמידים ולא עשה בשבילם ולא ביטל הגזירה אלא בשביל משה ואמר ר' חמא בר חנינא מאי דכתיב:

CONTINUED FROM PREVIOUS PAGE

תורה אור השלם

1. וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגֵי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוּל בֵּית פְּעוֹר וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: דברים לד ו
2. וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ: דברים לג א
3. אַחֲרֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְאֶת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ וּבְקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבָּקוּן: דברים יג ה
4. כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא: דברים ד כד
5. וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם: בראשית ג כא
6. וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם: בראשית יח א
7. וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי:
בראשית כה יא
8. לָכֵן אֲחַלֵּק לוֹ בָרַבִּים וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ:
ישעיהו נג יב
9. וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ:
שמות לב לב
10. וְאַתָּה אַל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה וְאַל תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה וְאַל תִּפְגַּע בִּי כִּי אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֹתָךְ: ירמיהו ז טז

תוספות שאנץ

גסטרא דוכוס ושלטון וחבירו בברכות (ד' לב) ריהטון קרטין גיסטרא: **היה** מביא את מנחתה כדכתיב והביא את קרבנה עליה. בתוך כפיפה מצרית וכו'. צורי של דקל זרדין שגדילין סביב הדקל כדי ליגעה ולאו. משום תנופה היא. דלא כתיב תנופה בפרשה עד אחר ונתן על כפיה אלא כדי ליגעה ובגמ' מפרש טעמא: היא היתה גרש פ"ה ממובחר שבו מנופה בי"ג נפה כעין סלת חיטים. ל"ה: **גמ'** קסבר משקה